

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus XI. De portione Canonica, debita Episcopis, ex legatis piis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

vim earum retinent; textus autem authenticæ illius *indefinitè* dicat, quod Novella 131. *Solum* dicat *restrictè*, ut patet ex iplo utriusque textu; non adeo certum est, universim hoc procedere ex vi illius textus, quia tamen communis sententia stat pro causis piis, & detractio Falcidiæ potissimum fundatur in dispositione juris civilis, quæ in causis piis non attenditur, in quantum illis præjudicat, in iudicando recedendum non est à communi sententia, ut tradit Zoësius in ff. ad L. Falcidiam; præsertim cum lex Falcidia contra voluntatem Testatoris inducta sit, ut habetur in *ut. c.* Raynaldus 18. *h. t. in fine.*

ARTICULUS XI.

De portione Canonica, debita Episcopis, ex legatis piis.

2280 **D**E hac quæstione agitur in *c. Requisisti* 15. *h. t.* quia verò hanc quæstionem ex professo tractamus à n. 3422. eò me remitto; in præsens solum pauca hic annotando. 1. hanc portionem Episcopo competere ex legatis piis non tantum factis Ecclesiæ suæ *Cathedrali*, sed etiam *aliis*, non modo Ecclesiis inferioribus, verum piis quoque locis *in sua Diocesi existentibus*; ubi nota, signatè dici *Ecclesiis*, & *locis piis*, ne procedat etiam de his, quæ directè fiunt *personis* Ecclesiasticis intuitu suarum personarum, prout ipsum *c. Requisisti* distinguit.

2281 Deinde, per privatam voluntatem aliquid legantis Ecclesiæ, vel personæ Ecclesiasticæ, intuitu ipsius Ecclesiæ, non posse prohiberi, ne portionem suam detrahat Episcopus; hæc enim introducta est per Jus publicum sacrorum Canonum, cui pactis privatorum derogari non potest, *arg. L. Jus publicum. 38. ff. de pactis*; nec ullibi reperitur cautum contrarium; nec obstat, quantumvis jure publico introducta sit detractio Falcidiæ, vel *Trebellianicæ*, illam voluntate Testatoris prohiberi posse, nam de hoc specialiter cautum est in jure.

2282 Quòd enim detractio Falcidiæ possit prohiberi, habetur in *authent. sed cum Testator. C. ad L. Falcid.* ibi: *Sed cum Testator hoc expressim voluit, non ignarus, quis modus sit sui patrimonii, cessat Falcidia, & si hæres in hoc defuncto non pareat, de-*

feretur hereditas personis enumeratis Substituto de legatis, & fideicommissis. Item Nov. 1. *c. 2. in fine*: *Si verò expressim designaverit, non velle hæredem retinere Falcidiam, necessarium est Testatoris valere sententiam, & aut volentem eum parere Testatori, aut, si parere noluerit, eam quidem recedere ab hujusmodi institutione, locum verò fieri Substitutis, & Cohæredibus, & Fideicommissariis, & Legataris, & Servis, & iis, qui ab intestato sunt, & aliis secundum prius à nobis inventam in talibus viam.*

De detractioe *Trebellianicæ* idem de 2283 ducitur ex verbis cit. Novella 1. quia in illo textu Imperator sub nomine *Falcidiæ*, etiam intellexit *Trebellianicam*, ergo sicut illius, ita hujus detractio, vi eius Novellæ, à Testatore prohiberi potest; ant. probatur; si enim eam non intellexisset sub nomine *Falcidiæ*, Justinianus non bene recensisset illos Fideicommissarios, qui succedunt, nolentibus parere Testatoris prohibitioni, non enim censendus est loqui de casu Successionis, cui nunquam sit locus; at, si *Trebellianicæ* ibi non censetur prohibita, nunquam potest esse locus Successioni Fideicommissario; cum hæres volendo detrahere *Trebellianicam*, nec contra legem, nec contra voluntatem Testatoris agat, si ab hoc eius deductio prohiberi nequeat.

Annor. 3. quando dicitur, portio 2284 nem Episcopo deberi ex piis legatis, quæ Testator Ecclesiis, vel locis piis reliquit, addi circumstantiam restringentem in cit. *c. Requisisti*, ibi: quæ Testator *pro anima sua legat, & c. in nostra. 10. de Sepultur.* ibi: *pro anima sua in ultima dispositione*, consequenter non deberi ex legatis *alio titulo*, factis, v. g. ex gratitudine pro obsequiis sibi præstitis, pro ornamentis Ecclesiæ, pro lumine perpetuo &c. de quibus plura v. à n. 3422.

ARTICULUS XII.

De Codicillis.

2285 **P**Ræter testamentum ultimis voluntati- bus annumerantur donatio causa mortis, de qua jam diximus à n. 1956. & *Codicillis*, de quibus in sequentibus. *Codicillus* igitur (ut diximus n. 1992.) est species ultimæ voluntatis, quo nec hæ- ritas

ditas directè dari, nec auferri alicui potest, §. *Codicillus autem*. Instit. de Codicill. nec directè substitui, neque hæredi scripto conditio adjici, §. *Codicillus autem* est ultima voluntas, minus solennis, (Pithing h. t. n. 7.) fieri potest, vel scripto, vel nuncupatione, seu suæ voluntatis ultimæ declaratione per verba. Si fiat in scriptis, sufficiunt quinque testes, qui necessariò sint rogati, vel masculi, adeoque etiam foemina esse potest; quia in *Codicillis* solennitates ad testamentum requisiti sunt remissa. §. *fn*. Instit. de jure Codicill. si autem nuncupatione, pariter sufficiunt §. *Testes* cit. *L. fn. §. ult. C. eod.*

2286 In Codicillis res singulares tantum relinquuntur, non hæreditas (intellige directè) quæ est univèrsim jus defuncti. *L. 62. ff. de reg. jur.* Potest tamen in Codicillis relinqui fideicommissum, adeoque indirectè institui hæres. §. *Codicillus autem* Instit. de Codicillis. *L. 2. C. de jure Codicill.* Hæreditas autem in Codicillo directè relicta trahitur ad Fideicommissariam institutionem perinde, ac si hæres ab intestato succedens, rogatus esset, restituere hæreditatem ei, qui scriptus est in codicillo. *L. si quis ff. de jure Codicill.* Et hoc ideo, ut sustineatur ultima voluntas eo modo, quo potest, Zoësius ff. eod. n. 7. Qualiter Codicillus differat a testamento constat à n. 1992.

2287 Præter hæc nota, posse fieri ab eodem plures codicillos, qui omnes valeant; Si tamen in aliquo contrarii sint, priorem per posteriorem revocatum censerit. §. *fn*. Instit. de Codicill. Deinde, in Codicillo exprimi posse causam privandi hæreditate, quo casu portio adjudicatur fisco; colligitur ex *L. 4. C. de his, quibus ut indignis*; ibi: *hæreditas testamento data per epistolam, vel Codicillos adimi verbis directis non potuit*; quia tamen Testatrix voluntatem suam non mereri, unum ex hæredibus suis declaravit, merito ejus portio non jure ad alium translata, fisco vindicata est.

2288 Not. 3. In Codicillis inter liberos sufficere duos testes; nullibi enim plus requiritur ad Codicillum, quam ad testamentum ejusdem rationis: atqui ad testamen-

tum inter liberos non requiruntur nisi duo testes; ergo etiam ad Codicillum sufficient. Not. 4. Solennitatem testium in Codicillis probabiliter requiri solum causa probationis; nam juxta §. 3. Instit. h. t. dicitur: *Nullam solennitatem ordinationis desiderari*; tum, quia, si adversarius fateatur, hanc fuisse mentem Testatoris, vel Codicillantis, etiam deficientibus testibus judicandum esset pro valore Codicilli, tum quia si Codicillus testamento confirmatus sit, ne quidem testes probationis requirerentur, quæ enim talibus Codicillis relinquuntur ipso testamento relicta censentur *L. 77. ff. de hæredib. instit.*

Dices in dicta lege haberi, quod, si 2289 asse toto non distributo, ita scriptum sit: *quem hæredem Codicillis fecero, hæres esto*, institutionem valere; ergo hæreditas Codicillis dari potest, & N. conseq. ibi enim solum dicitur talem institutionem valere ideo, quia licet Codicillis dari hæreditas non possit, tamen ex testamento data videtur, sed hoc tantum ex hæreditate habebit, quantum ex asse residuum mansit. Ex hoc textu habetur aliud esse: *Codicillo hæreditatem dari, vel hæredem institui*, aliud, *hæredis jam in testamento instituti personam in Codicillo declarari*: textus loquitur de secundo, non de primo; nam, *declarare datum*, non est dare; sed hæreditas ponitur jam in testamento data illi, qui Codicillo scriptus fuerit, & hoc solum sit declaratio personæ: ergo.

Not. 5. eos, qui de jure testamen- 2290 tum facere non permittuntur, nec Codicillos facere posse *L. 6. §. 3. ff. h. t.* Codicillos is demum facere potest, qui & testamentum facere potest. Not. 6. Codicillos posse fieri etiam nullo facto testamento; nam & intestatus potest cum Codicillis decedere, *L. 4. C. h. t.* ibi: *Non idcirco minus, quod intestato, te absente, Codicillos Mater tua fecit, hi, quibus præcariis verbis adscripta sunt, relicta capiunt.*

Not. 7. Codicillos testamento con- 2291 firmari tam prius, quam postea facto, si expressè eorum mentio fiat per *L. 6. C. h. t.* ibi: *Sive initio, qua fuerat Codicillis relicta, sive novissime relicta servari mandaverit, confirmatione munitus, nullam justam gerere sollicitudinem potes.*

Dixi: *Si expressè eorum mentio fiat*; si 2292 autem secus, distinguendum videtur, & idem

idem dicendum, si codicillus factus est post testamentum confirmari per L. 3. §. 2. C. eod. ibi: *testamento facto, etiamsi codicilli in eo confirmati non essent, vires tamen ex eo capient*: Si autem codicillus factus est ante testamentum, resolutio constat ex §. 1. Infit. h. t. ibi: *Sed cum ante testamentum factum codicilli facti erant, Papinianus ait, non aliter vires habere, quam si speciali postea voluntate confirmentur; sed divi Severus, & Antoninus rescripserunt, ex iis codicillis, qui testamentum precedunt, posse fideicommissum peti, si appareat eum, qui testamentum fecit, à voluntate, quam in codicillis expresserat, non recessisse.*

2293 *Not. 8.* quòd, Codicillum vires accipere à testamento, nihil aliud sit, quàm, quod sic innitatur testamento, ut sequatur jus illius, adeoque consistente isto, & ipse consistat; & cadente, cadat; quòd tamen sic intellige, ut procedat de testamento, quod ab initio validum erat, & postea rumpitur; non autem, quod ab initio invalidum erat; nam codicilli dicuntur pars testamenti (per L. 11. ff. Testam. quemadmodum aperiantur) non qualiscunque, sed principio validi, & ab hoc confirmantur, seu pendunt, ut supra dictum est; ex quo habetur, quòd, si hæreditas ex tali testamento non adeatur, nec valeat fideicommissum in codicillo relictum per L. 3. §. 2. H. h. t. &c.

ARTICULUS XIII.

De executione testamenti, & aliarum ultimarum voluntatum.

2294 **S**upponend. Executores Testamenti alios esse *Testamentarios*, qui dantur à Testatore in testamento; alios *legitimos*, qui à lege; alios *dativos*, qui dantur à Judice, sicut jura loquuntur de Tutoribus. Supponend. 2. dari Executores testamenti posse, sive laicos, sive clericos, etiam Religiosos, si non sint Fratres minores de observantia, accedente tamen autoritate Superioris, c. *fin.* h. t. in 6. ibi: *Religiosus executor ab aliquo in sua voluntate ultima deputatus, non potest (cum velle, vel nolle non habeat) hujusmodi officium suscipere, vel exequi, nisi à Superiore suo petita super hoc licentiâ, & obtentâ*; imo etiam Prælatos Regulares Clementina unicâ eod. ibi: *etiamsi Prælationis fungantur officio*, item mulierem per c. 3. h. t. ibi: *cujus desiderium à T. religio-*

sa femina, ejus hærede protrahitur, & Uxorem defuncti que hoc jus non perdit, esto ad secunda vota transeat. Covarr. c. *Tua.* h. t. n. 3. & Minorem, si sit 17. annorum. c. 35. §. *fin.* de procurat. in 6. quibus positus:

Quæres 1. quòdnam sit munus ejus. 2295 modi Executorum? R. quòd adimplere Testatoris jussionem intra tempus assignatum, aut eo non assignato intra annum; aliàs ad Episcopum devolvitur executio, c. 3. h. t. & hic eos compellere potest, ut citius exequantur; Covar. in c. 6. h. t. n. 4. Quòd verum est, licet illi Executores sint Regulares, ut Prælati etiam exempti, ut habetur Clement. *unic. h. t.*

Not. autem 1. quando nullo hærede instituto deputantur Executores, ipsi censentur hæredes instituti cum onere distribuendi in piâ causâ, juxta Barb. in c. 13. h. t. n. 3. *Not. 2.* quando nullus Executor est nominatus à Testatore, executionem testamenti, vel alterius ultimæ voluntatis pertinere ad hæredes Testatoris, etiam quoad legata pia, ex c. 3. & 6. h. t. ibi: *si hæredes jussa Testatoris non adimpleverint, ab Episcopo loci illius omnis res, qua eis relicta est, canonicè interdicitur cum fructibus, & cæteris emolumentis, ut vota defuncti adimpleantur.*

Not. 3. licentiam, ut Religiosus sit 2297 Executor testamenti, dari posse à Prælato immediato, si ordo sit exemptus, nisi aliud habeat consuetudo, vel constitutiones ordinis c. 2. h. t. in 6. In nostra Societate nullus superior, præter P. Generalem, hanc licentiam concedere potest. p. 6. *Constit. c. 3. §. 7. in decretal. lit. B.* Si verò Religio non sit exempta, licentiam dare potest Superior immediatus, vel Episcopus, de quibus plura Sanchez l. 6. *moral. c. 11.* Fratribus tamen minoribus de observantia omnino prohibitum est, executores esse testamenti adeo, ut neque illorum Superiores dispensare, seu licentiam eis dare possint. Clem. 1. §. *Cumque dicti ordinis Professores.* de V. S.

Not. 4. Religiosos (intellige claustrales) etiam Exemptos, qui Executores Testamentorum constituti sunt, teneri, rationes reddere Ordinariis locorum, & ab ipsis, si in hoc deliquerunt, puniendos esse per Clement. *unic. h. t.* debere autem voluntatem defuncti exequi intra tempus ab eo